

Sammendrag:

Arbeidsreiser til Linderud. Eksempelet Siemens

TOI rapport 1288/2013
Forfatter(e): Randi Hjorthol, Tom Erik Julsrud, Lina Vågane
Oslo 2013, 45 sider

Så mange som 68 prosent av de ansatte på Siemens bruker bil på arbeidsreisen, 10 prosent sykler eller går og resten bruker kollektive reisemåter. Siemens er lokalisert på Linderud og ligger mellom Østre Aker vei og T-banen i Groruddalen på den andre siden. Begrunnelsen for å bruke bil er først og fremst knyttet til reisetid. De ansatte er bosatt i et stort geografisk område. For å kunne reise kollektivt må svært mange bytte underveis, noe som øker reisetiden. Nesten halvparten sier at grunnen til at de bruker bil er at det kollektive tilbudet er for dårlig. Adkomsten med buss eller bane til bedriften kan bedres med bedre gangvei fra T-banen og flytting av busstopp. Uansett tiltak som gjøres vil likevel en fjerdedel av de ansatte bruke bil til jobb, en del trenger det i jobben og andre bruker bilen til å følge barn til skole og barnehage. Blant de som deltok i undersøkelsen var det 14 personer som hadde el-bil og 10 hadde hybridbil. Omtrent 30 prosent sier at de kan være interessert i å skaffe seg en el-bil og det ble etterhvert flere ladestasjoner/punkter. Nesten 40 prosent av de som kjører bil kunne tenke seg å reise mer kollektivt. Dersom det ble realisert, ville man kunne spare ca 11 kg CO₂ per uke per person.

Spørreundersøkelse blant ansatte på Siemens

Siemens representerer en bedrift som er lokalisert i Oslos ytre sone nordøst. Bedriften ligger i et område med flere andre bedrifter, men det finnes også boligbebyggelse relativt nær. Kollektivtilbudet består først og fremst av busslinjer langs Østre Aker vei og Linje 5 på T-banen, som går gjennom Groruddalen. I tillegg er det tog-stasjon på Alna og busser på Trondheimsveien, begge i relativt lang gangavstand (15-20 minutter).

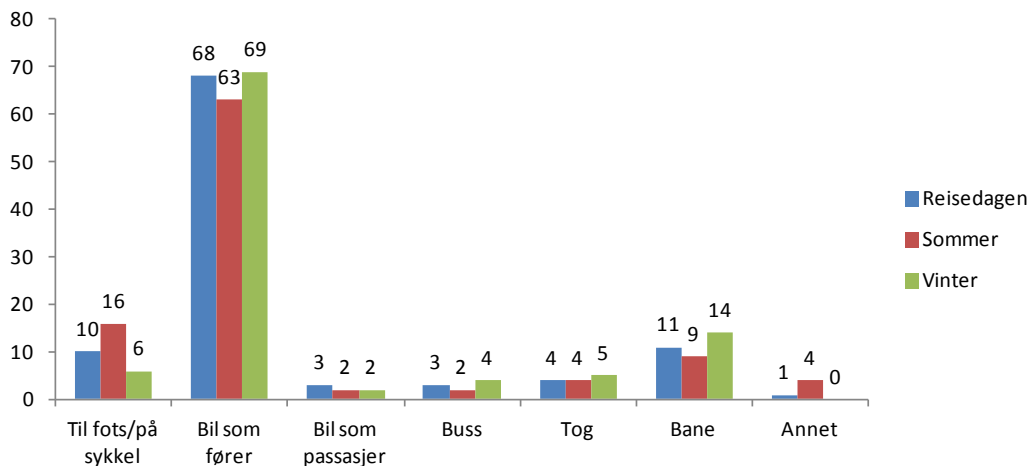
For å få kunnskap om arbeidsreisene til de ansatte og hvilke tiltak de mente måtte til for eventuelt å endre reisemåte ble det gjennomført en internettbasert undersøkelse. Det elektroniske spørreskjemaet ble sendt ut til de ca 750 ansatte i midten av oktober. En purring ble sendt ut etter en uke. Det ble returnert 425 skjema, noe som ga en svarprosent på 57.

I hvilken grad de ansatte er representative for andre arbeidstakere i området kan vi ikke si med sikkerhet, men når det gjelder de ytre faktorene, som kollektivtilbud, gang-sykkelveier og veinettet for øvrig er forholdene ganske like.

Transportmiddelbruk og reiselengde

På Siemens er andelen som kjører selv 68 prosent på registreringsdagen, litt høyere på vinterstid og noe lavere om sommeren, figur S.1 Selv om bedriften ligger relativt

nær T-banen, er det ikke flere enn 11 prosent som bruker den. Ruter anslår gangavstanden til 400 m, men det forutsetter at man går mellom boligblokkene der borettslaget har satt opp skilt med gjennomgang forbudt. I realiteten er derfor gangavstanden betydelig lenger. Til sammen er det 10 prosent som sykler eller går. De ansatte har gratis parkering, og de aller fleste av de som kjører bil parkerer på arbeidsplassens område.

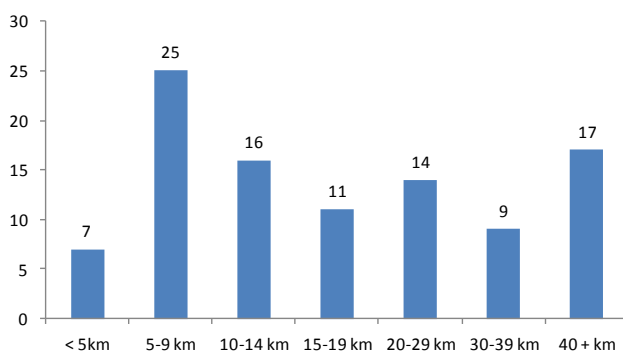

Figur S.1 Reisemåte til arbeid på reisedagen, vanligvis i sommerhalvåret og vinterhalvåret. Prosent N=424

Menn kjører noe mer bil enn kvinner, mens kvinner er bilpassasjer og bruker T-banen oftere enn menn. De yngre aldersgruppene bruker bil mindre enn de eldre, de reiser mer med T-bane. Ansatte fra 60 år og over er oftest bilførere.

Bosted har stor betydning for hvordan reisemåten til arbeid er. Bosatte i indre sone av Oslo bruker bilen sjeldnest, mens de som bor i ytre sone av Oslo i nord/vest og bosatte utenfor Oslo har høyest bilbrukerandeler. Bosatte i indre sone er de som oftest bruker banen, mens bosatte i Oslo øst er de som oftest går eller sykler. Mer enn halvparten av de som har en reiselengde kortere enn 5 km går eller sykler til jobb. Bilbruken øker med reiselengde, fra 33 prosent bilførere på reiser under 5 km til 82 prosent på lengder fra 40 km og over. T-banen brukes mest på arbeidsreisene mellom 5 og 10 km, mens toget er vanligst på reiselengder på 30 km og lengre. Bruken av buss er liten og spredd på de fleste reiselengder.

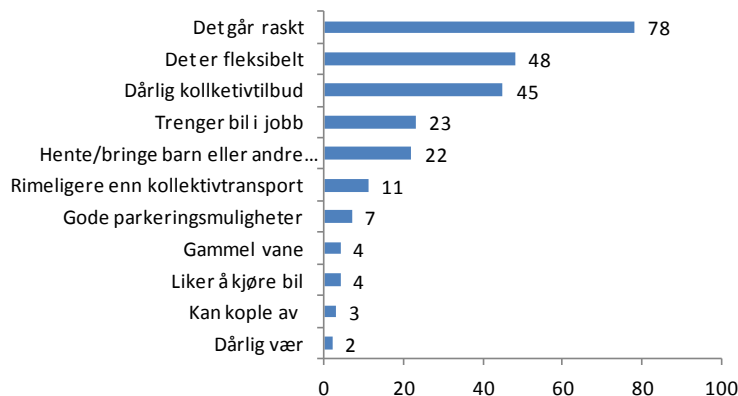
Den gjennomsnittlige reiselengden for de ansattes arbeidsreise er 24 km og reisetiden er 32 minutter. Selv om gjennomsnittslengden på arbeidsreisen er lang, viser figur S.2 at en tredel av de ansatte har kortere enn 10 km til jobben. I den andre enden er det en fjerdedel som har arbeidsreise som er lengre enn 30 km.

Figur S.2 Reiselengde på arbeidsreisen i km. Prosent N=424

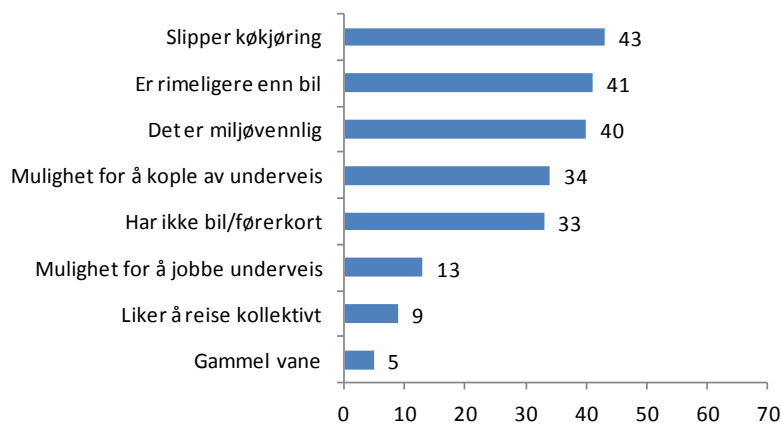
Grunner til å velge ulike transportmidler

Den aller viktigste grunnen til at bilen velges er at det går raskt, figur S.3. Derneft er det fleksibiliteten som framheves og at kollektivtilbudet ikke er bra nok.

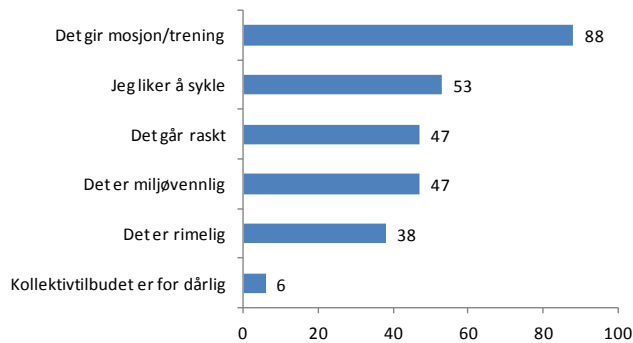
Figur S.3 Grunner til å velge bil på arbeidsreisen. Prosent N=286.

Når det gjelder de to første grunnene er dette motiver for valg av bil som er felles for alle aldersgrupper, både for kvinner og menn og bosatte i alle områder. Dårlig kollektivtilbud nevnes oftere av de som er bosatt utenfor Oslo, og hyppigst av de som er bosatt sør-øst for Oslo, i Folloregionen og Østfold. Den fjerde viktigste grunnen til å velge bil til arbeidet er at man trenger bilen i jobb.

Figur S.4 Grunner til å reise kollektivt til arbeid. N=75. Prosent

De tre viktigste grunnene til å velge kollektivt på arbeidsreisen er å slippe køkjøring, særlig gjelder dette ansatte som bor sør eller vest for Oslo, at det er rimeligere enn å bruke bil og at det er miljøvennlig.

Figur S.5 Grunner til å sykle til arbeid. Prosent. N=32.

Den viktigste grunnen de ansatte oppgir for å velge sykkel på arbeidsreisen er at det gir mosjon. I motsetning til de to andre reisemåtene er det en stor andel som sier at de liker å sykle.

Opplevelse av arbeidsreisen og mulighet for endring

Flertallet av de ansatte er fornøyde med arbeidsreisen, men det er en del forhold folk er misfornøyde med, og dette varierer særlig etter hvor de bor, tabell S.1.

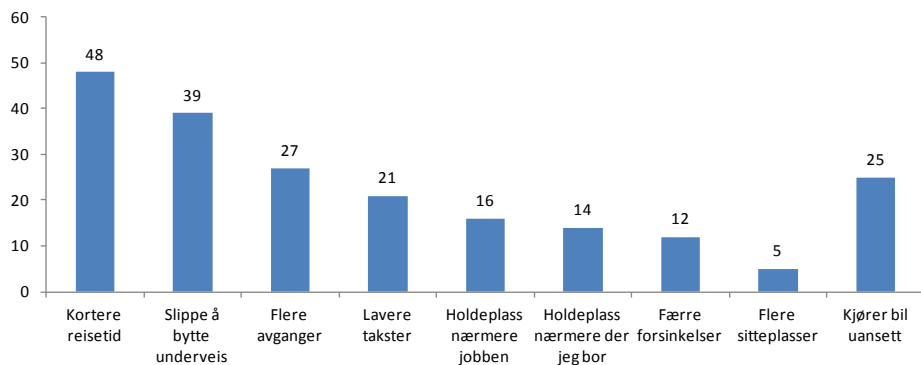
Tabell S.1 Andel svært eller noe misfornøyd med ulike aspekter ved arbeidsreisen etter bosted. Prosent N=423

Bosted	Reise- tiden***	Antall kollav- ganger***	Kapasitet på koll trans***	Mulighet for å utnytte reisetid*	Kost- nader*	Mulighet til å kople av
Alle	23	27	26	23	34	11
Indre Oslo	20	15	16	17	28	9
Oslo nord/vest	14	23	26	26	26	11
Oslo øst (Grorud- dalen)	10	11	15	19	29	10
Oslo syd	31	20	26	29	26	6
Follo/Øst-fold	59	41	48	43	52	21
Vest for Oslo	38	35	42	29	46	10
Romerike	9	37	26	21	30	11
Annet bosted	(40)	(0)	(0)	(0)	(70)	(20)

* p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001, kji kvadrat-test

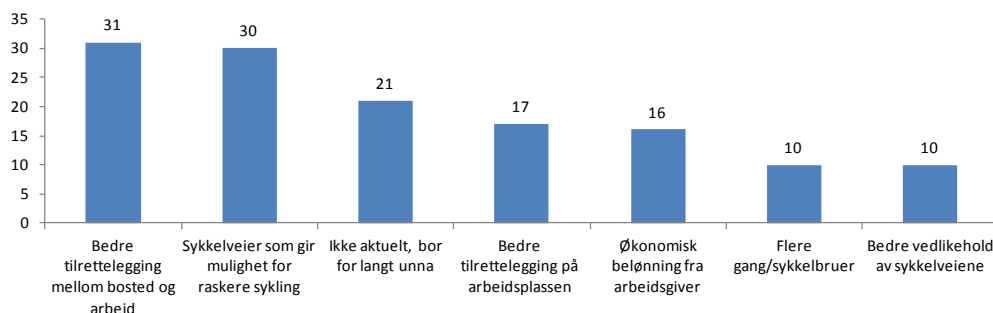
Bosatte i Follo/Østfold er de som er minst fornøyde med de fleste aspektene ved arbeidsreisen som er tatt opp her. De er betydelig med misfornøyde med reisetiden enn bosatte i andre områder. Det samme gjelder kvaliteten på kollektivtilbudet, kostnadene og muligheten til å utnytte reisetiden underveis.

Opp mot 40 prosent sier at de kunne tenke seg å reise mer kollektivt enn hva de gjør, men det forutsetter at det skjer forbedringer. De som bruker bil sier at for å endre til kollektivt må reisetiden bli kortere, man må slippe å bytte underveis og det må bli flere avganger, figur S.6. En fjerdedel kjører bil uansett.

Figur S.6 Tiltak som kan få flere av dem som bruker bil om sommeren til å reise kollektivt. Inntil tre tiltak kunne merkes av. Prosent. N=278.

Omtrent like mange sier de kunne tenke seg å sykle mer enn hva de gjør, men også her er det flere tiltak som ønskes: Bedre forhold for sykling mellom bolig og arbeidsplass, sykkelveier som gir mulighet for å sykle raskt og tilrettelegging på arbeidsplassen i form av dusj, garderobe og sikker sykkelparkering, figur S.7.

Figur S.7 Tiltak som kan få de ansatte til å sykle mer i sommerhalvåret. Stilt til dem som har arbeidsreise kortere enn 20 km. Inntil tre tiltak kunne merkes av. Prosent. N=202.

Tiltak som foreslås

Gang og sykkel

På overordnet planleggingsnivå dreide det seg om bedring av sykkelforholdene generelt. Men også forslag til konkrete strekninger der man ønsker bedre forhold: Gang- og sykkelvei på R120 mot Nannestad, komplett sykkelsti Linderud-Lørenskog og utbedring av gang- sykkelvei ved Siemens.

Bysykelstativer på Vollebekk og i bydel Bjerke var ytterligere et konkret forslag.

Tiltak knyttet til bedriften, og som ble nevnt av flere var muligheten til å parkere trygt innendørs, og at det finnes gode dusj og garderobeforhold. Det ble også foreslått at sykle-til-jobben-kampanjen kunne kombineres med kampanjer også for kjøp av sykkel.

Kollektivtransport

Tiltak knyttet til forbedring av kollektivtilbudet omfatter mange forslag. Nedkorting av reisetiden var det generelle tiltaket som var viktig for at mange kan tenke seg å reise kollektivt. Å unngå bytte underveis og dårlig samordning mellom bane og buss ble fremhevet. Forbedring av gangveien fra T-banestasjonen på Linderud, flytting og utbedring av bussholdeplasser, samt bedre tilgjengelighet til de aktuelle jernbanestasjonene ble fremhevet. Tilgjengeligheten fra og til kollektivholdeplasser i dag oppleves som lite tilfredsstillende.

Bedre kollektivtransport på tvers av Groruddalen etterlyses, og én foreslår også en ytre T-banering. Mange må i dag inn til sentrum og så tilbake med T-banen til Linderud i stedet for å kunne reise mer direkte. ”Det som tar 10 minutter med bil, tar 50 minutter med kollektivtransport”. T-bane til Gjelleråsen og Hagan i Nittedal er også foreslått.

Gratis parkering ved jernbanestasjonene for de som bruker tog ble foreslått for å øke togbruken. Bedre gangvei fra stasjonen på Alna ble også etterlyst.

Flere og hyppigere bussruter langs Østre Aker vei nordfra er et ønske. Mange av de ansatte bor i Romerike. Det ble også foreslått en egen buss fra områder hvor det bor mange Siemensansatte.

Lavere takster på kollektivtransporten, subsidiering av månedskort fra arbeidsgivers side og belønning for å reise kollektivt var forslag som kom fra flere. I dag er gratis parkering ikke skattepliktig, mens f.eks. gratis månedskort er det.

Forslag om belønninger og subsidiering av reisemåter er sterkt knyttet til hvordan man selv reiser.